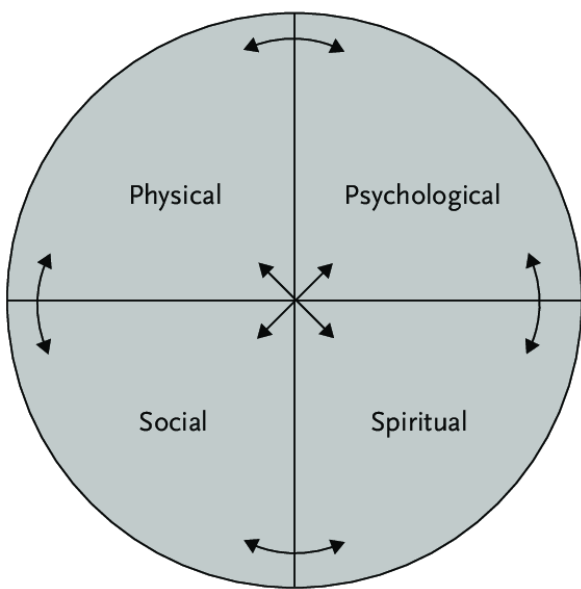

CHĂM SÓC GIẢM NHẸ CHO Y ĐA KHOA

ÔN TẬP TỐT NGHIỆP Y6 ĐÁNH GIÁ VÀ QUẢN LÝ ĐAU DO UNG THƯ

Total pain

TS.BS.Thân Hà Ngọc Thê
Bộ môn CSGN – ĐHYD TPHCM
Khoa Lão-CSGN – BV ĐHYD TPHCM

BỘ MÔN CHĂM SÓC GIẢM NHẸ
ĐẠI HỌC Y DƯỢC TP. HỒ CHÍ MINH

NGUYÊN TẮC CHUNG ĐÁNH GIÁ/ ĐIỀU TRỊ ĐAU

- **Đánh giá:** (Pain mnemonic: OPQRSTU)
  - Trình tự thời gian
  - Vị trí
  - Mức độ
  - Tính chất
  - Yếu tố điều hòa (làm đau nặng hơn hay nhẹ hơn?)
  - Các điều trị trước đây
- **Chẩn đoán phân biệt**
- **Điều trị**
  - Hóa dược
  - Không dùng thuốc

P ₁	Provocative Palliative
Q ₂	Quality Quantity
R ₃	Region Radiation
S ₄	Severity
T ₅	Timing Treatment
U ₆	Understanding

Thang đánh giá điểm số Numerical Rating Scale (NRS)

- Người bệnh tự đánh giá mức độ đau theo thang điểm từ 0 – 10 điểm với 0 điểm tương đương không đau và 10 điểm: đau dữ dội.

0____1____2____3____4____5____6____7____8____9____10

- Phân loại điểm đau
  - Từ 0 – 3: đau mức độ nhẹ
  - Từ 4 – 6: đau mức độ trung bình
  - Từ 7 – 10: đau mức độ nặng

PHÂN LOẠI ĐAU

Có hai loại đau chính:

- **Đau Thụ Cảm**

- Gây ra do kích thích các cảm thụ đau còn nguyên vẹn (các dây thần kinh cảm giác điều hoà đau)

- Thường do **tổn thương mô rõ ràng**, bao gồm cả đau do viêm
  - Dẫn truyền theo **các dây thần kinh bình thường**

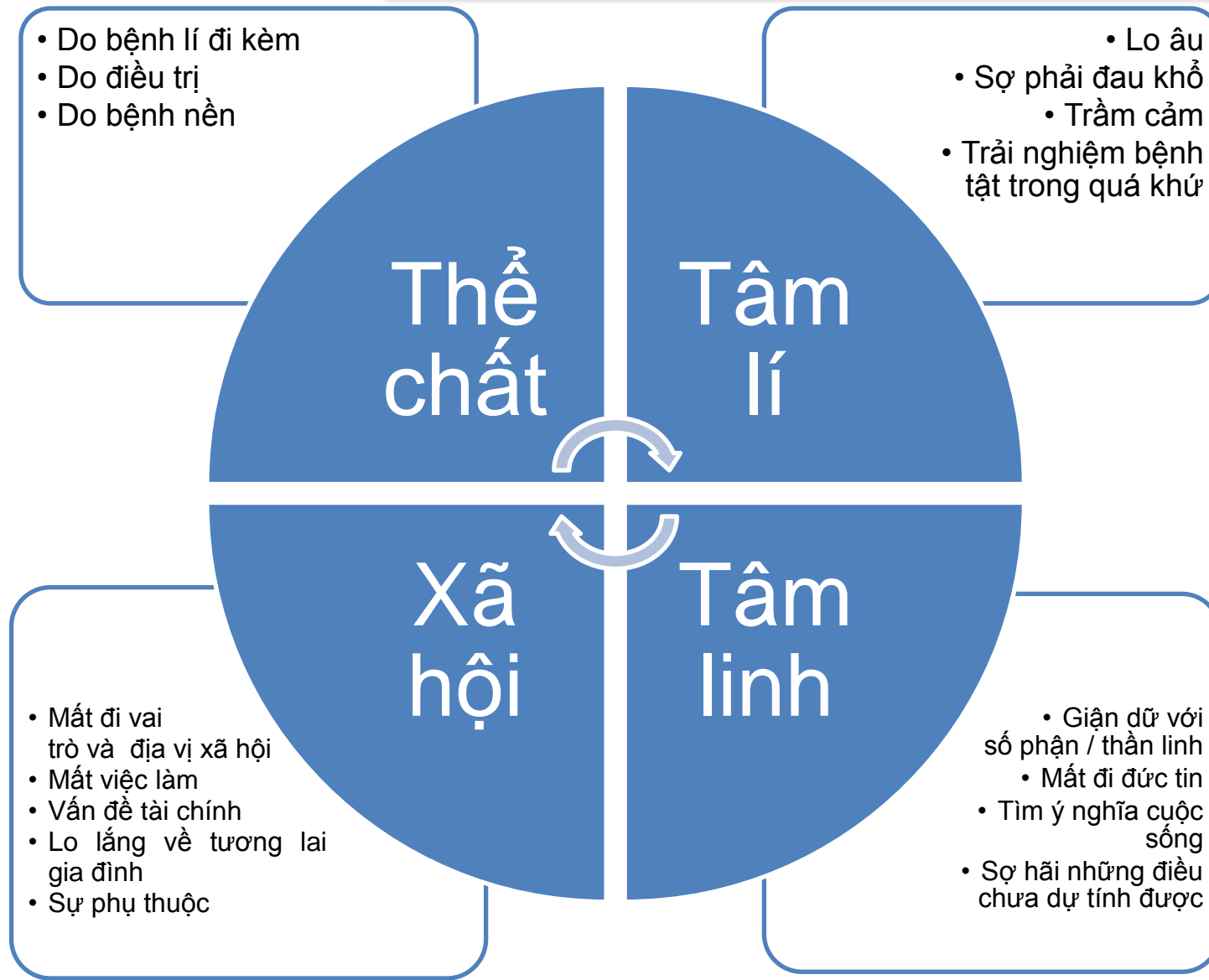
- **Đau Thần Kinh**

- Gây ra do sự **tổn thương mô thần kinh**

- Đau có thể vượt quá tổn thương quan sát thấy: **loạn cảm đau, tăng cảm đau, đau tự nhiên**.
  - Triệu chứng âm tính (mất cảm giác).
  - Được mô tả như đau có **cảm giác bỏng rát, như kim châm, nhức nhối, như dao đâm, như điện giật**

Đánh giá đau trên quan điểm CSGN toàn diện

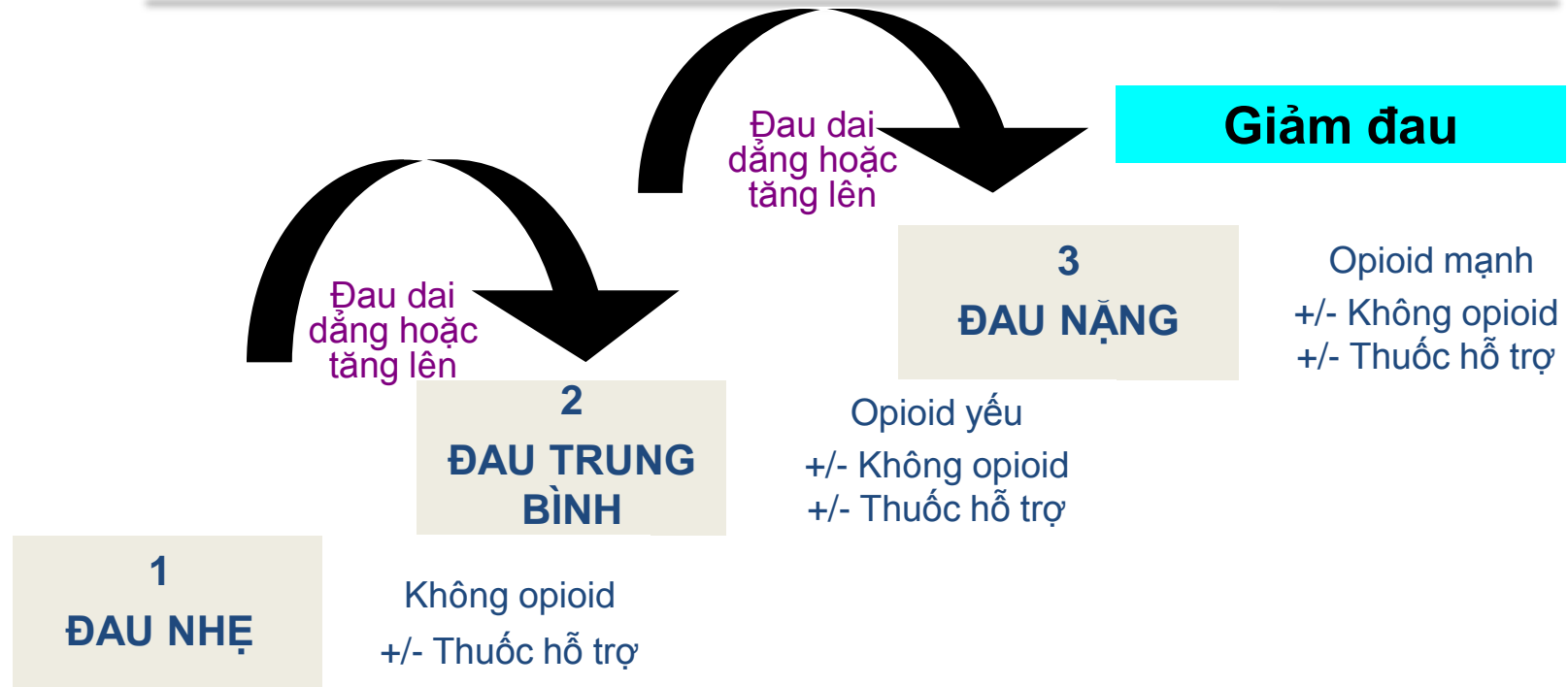

Các nguyên tắc điều trị đau

- Điều trị dựa vào chẩn đoán phân biệt.
- Điều trị nguyên nhân nếu có thể. Ví dụ:
  - Do di căn xương gây đau: xạ trị.
  - Do viêm thực quản Candida: fluconazole.
- **Không được trì hoãn điều trị đau** vì mục đích thực hiện các xét nghiệm chẩn đoán hay điều trị bệnh.
- Có thể phối hợp thuốc giảm đau với các biện pháp điều trị không dùng thuốc

Thang giảm đau 3 bước của WHO

Điều trị đau thần kinh

- Opioid
- Thuốc bổ trợ
  - Chống trầm cảm ba vòng (amitriptyline)
  - Chống động kinh (gabapentin, pregabalin, valproate)
  - Gây tê tại chỗ / chống loạn nhịp (lidocaine ngoài da hay tĩnh mạch)
  - Corticosteroids (dexamethasone)
    - Cũng hữu ích với đau do xương, đau do viêm.

Thuốc hỗ trợ trong đau thần kinh

- **Amitriptyline**

- Bắt đầu 12,5–25 mg uống trước khi ngủ, tăng liều dần khi cần mỗi 4–7 ngày tới liều tối đa 100mg trước khi ngủ.
- Cần vài ngày tới vài tuần để có tác dụng.
- Tác dụng phụ (anticholinergic): lờ đờ, táo bón, khô miệng, hạ huyết áp tư thế, nhịp nhanh.

- **Gabapentin**

- Bắt đầu 300 mg uống trước khi ngủ.
- Tăng liều dần mỗi 2–3 ngày đến khi hiệu quả hay xuất hiện tác dụng phụ.
- Liều tối đa 1200 mg x ba lần / ngày.
- Tác dụng phụ chủ yếu: lờ đờ, nhưng sẽ giảm sau vài ngày sử dụng.
- Tác dụng phụ khác: chóng mặt, run
- Giảm liều khi suy thận.

WHO bậc 3: Opioids mạnh (morphine)

- **Morphine (uống)**

- Bắt đầu với liều 3 - 5 mg uống (đối với những bệnh nhân không có tiền sử dùng opioids)
- Tác dụng đạt đỉnh sau 60 phút, nếu vẫn chưa giảm đau, tăng liều từ 50%-100% (dùng trong giai đoạn dò liều)
- Đối với đau mạn tính: cho liều 4 giờ/lần (nếu chức năng thận bình thường)
- Nếu đau làm ảnh hưởng giấc ngủ: xem xét cho liều gấp đôi vào buổi tối
- Liều cứu hộ 10% tổng liều trong ngày, xem xét tăng liều ngày hôm sau dựa trên số liều cứu hộ và liều cố định đang dùng

- **Morphine (TM, TDD)**

- Liều khởi đầu 1 - 2 mg TTM hay TDD đối với những bệnh nhân không có tiền sử dùng opioids.
- Tác dụng đạt đỉnh trong 15 - 30 phút. Nếu vẫn chưa giảm đau, lặp lại liều tương tự hay tăng 50%–100%, (dùng trong giai đoạn dò liều)
- Đối với đau mạn tính: cho liều 4 giờ/lần (nếu chức năng thận bình thường).
- Liều ngoài ruột bằng 1/3 liều đường uống
- Liều cứu hộ 10% tổng liều trong ngày, xem xét tăng liều ngày hôm sau dựa trên số liều cứu hộ và liều cố định đang dùng

CHUYỂN ĐỔI LIỀU CÁC OPIOID KHÁC TRONG ĐIỀU TRỊ GIẢM ĐAU

Thuốc	Liều gần tương đương		Ghi chú
	Đường uống	Ngoài ruột	
Morphine	30 mg mỗi 4 giờ	10 mg mỗi 4 giờ	
Oxycodone	20 mg mỗi 4 giờ		
Fentanyl		100 mcg mỗi 1-2 giờ	
Codeine	200 mg mỗi 4 giờ	120 mg mỗi 3-4 giờ	Chống chỉ định ở trẻ em
Tramadol	~166.7 mg mỗi 6 giờ	~112 mg mỗi 6 giờ	Không dùng cho trẻ em dưới 12 tuổi

Thuốc	Liều gần tương đương		
	Đường uống	Ngoài ruột	Dán da / truyền liên tục
Morphine	50 mg/ngày	17 mg/ngày	
Fentanyl			25 mcg /giờ

Tác dụng bất lợi của opioid

Phổ biến	Không phổ biến
Táo bón	Ác mộng / ảo giác
Khô miệng	Khó chịu/ sảng
Buồn nôn/ nôn	Rung giật cơ/ co giật
An thần / Gây ngủ	Ngứa/ mề đay
Ra mồ hôi	Ức chế hô hấp
	Bí tiểu

“GIẢM ĐAU LÀ QUYỀN CƠ BẢN CỦA CON NGƯỜI”

- ▶ Gwyther L, Brennan F, Harding R. Advancing palliative care as a human right. J Pain Symptom Manage 2009;38:767e774.